

Prémie Otto Wichterleho 2021

Ocenění je určeno perspektivním vědcům a vědkyním, kteří dosahují špičkových výsledků ve svých oborech, jsou nositeli vědeckých titulů (CSc., Dr., Ph.D., DrSc.) a v době podání návrhu nepřesáhli věk 35 let (nezapočítává se rodičovská dovolená). Prémie pro mladé vědecké pracovníky nese jméno prof. Otto Wichterleho na památku českého chemika světového formátu, jenž se stal po listopadu 1989 předsedou Československé akademie věd. Je udělována od r. 2002 a spojená s finanční odměnou zhruba 330 tisíc korun po dobu tří let.

Za II. vědní oblast, tedy oblast o živé přírodě a chemických věd premií získali:

● Haider Golam, Ph.D., Ústav fyzikální chemie J. Heyrovského AV ČR

Jedinečné mechanické, optické a elektronické vlastnosti 2D materiálů poutají pozornost fyziků a chemiků. K nejslibnějším patří monovrstvy atomů jednoho prvku, např. grafen. Stal se předmětem vědeckého zájmu i H. Golamovi, absolventu Kalkatské univerzity v Indii.

● Mgr. Rafał Łukasz Konefał, Ph.D., Ústav makromolekulární chemie AV ČR

Tento polský rodák se věnuje aplikaci pokročilých technik spektroskopie nukleární magnetické rezonance.

● RNDr. Zuzana Morávková, Ph.D., Ústav makromolekulární chemie AV ČR

V oddělení vibrační spektroskopie studuje nanostrukturované vodivé polymery, slibné látky pro budoucí praxi. Využívá infračervenou a Ramanovu spektroskopii kapalin, pevných látek a tenkých vrstev, které dovedou s nejvyšší přesností popsat vlastnosti a vzájemné působení molekul.

● RNDr. Eliška Procházková, Ph.D., Ústav organické chemie a biochemie AV ČR

Věnuje se studiu struktury a fyzikálně-chemických vlastností látek, často kombinuje nukleární magnetickou rezonanční spektroskopii s kvantově-chemickými výpočty.

● RNDr. Tomáš Slanina, Ph.D., Ústav organické chemie a biochemie AV ČR

Zabývá se zejména vývojem nových metodik pro kontrolu chemických a redoxních procesů pomocí viditelného světla, vývojem nových fotochemických a redoxních přepínačů a fotoaktivovatelných molekul.

● Mgr. Petra Beznosková, Ph.D., Mikrobiologický ústav AV ČR

Ve své nedávné publikaci popsala možnost opravovat chybné stop signály při syntéze proteinů, které jsou známy u mnoha typů rakovin. Inovativní přístup využití tRNA by do budoucna mohl přispět k léčbě nejen rakovinného bujení. Aktivně se zapojila také do testování SARS-CoV-2.

● Mgr. Anzhelika Butenko, Ph.D., Biologické centrum AV ČR

Klíčová členka Laboratoře molekulární biologie prvoků Julia Lukeše díky špičkovým znalostem v oblasti bioinformatiky.

● RNDr. Pável Matos-Maraví, Ph.D., BC AV ČR

Rodák z Peru je odborník na fylogenetické analýzy, molekulární metody v ekologii, makroevoluci a biogeografii. Své zkušenosti aplikuje ve výzkumu biodiverzity hmyzu na velkých časových a geografických škálách. Věnuje se např. mravencům v Tichomoří nebo neotropickým motýlům.

● RNDr. Martin Volf, Ph.D., BC AV ČR

Zabývá se evoluční a chemickou ekologií. Jeho výzkum se zaměřuje na vztahy rostlin a býložravého hmyzu, kombinuje tedy přístupy biologické, zoologické a chemické.

● Ana Novoa, Ph.D., Botanický ústav AV ČR

Zabývá se komplexními ekologickými

problémy, které působí invazní druhy. Stala se přední světovou expertkou na invaze kaktusů a dalších sukulentních rostlin.

● Mgr. Barbora Pafčo, Ph.D., Ústav biologie obratlovců AV ČR

Specializuje se na výzkum evoluce a ekologie parazitů, na přenos patogenů mezi volně žijícími zvířaty, zejména primáty, a člověkem. K jejím dalším vědeckým zájmům patří studium mikrobiomu u lidoopů i lidí.

● Mgr. Zuzana V. Harmáčková, Ph.D., Ústav výzkumu globální změny AV ČR – CzechGlobe

Zkoumá scénáře budoucího sociálně-ekologického vývoje, jakým způsobem se společnost může vyvíjet a jaké dopady to může mít na přírodní prostředí, na jeho přínosy pro člověka a kvalitu lidského života. Zaměřuje se primárně na cesty vedoucí ke společenské a environmentální udržitelnosti a na jejich navrhování a plánování ve spolupráci s odborníky, politiky a veřejností.

Podrobnější informace k oceněným ze všech vědních oblastí najdete na www.avcr.cz.

1 Čtyřicet mladých vědeckých talentů převzalo v úterý 29. června 2021 od předsedkyně Akademie věd Evy Zažimalové v pražské Lannově vile Prémii Otto Wichterleho pro rok 2021. Z I. vědní oblasti (všech nebo živé přírodě) premií získali Petra Suková (Astronomický ústav AV ČR), Jan Berger, Maksym Burya a Ladislav Chytka (Fyzikální ústav), Tomasz Kania (Matematický ústav), František Lukáč a Petr Vondráček (Ústav fyziky plazmatu) a Zuzana Roxerová (Geofyzikální ústav, blíže také v rozhovoru na následující str. CXXX). Z oblasti věd humanitních a společenských premií obdrželi Jakub Drápal (Ústav státu a práva), Jan Květina (Historický ústav), Johana Wyss (Etnologický ústav) a Ivo Pezlar (Filosofický ústav). O laureátech II. vědní oblasti blíže v textu. Foto J. Plavec, SSČ AV ČR

